

Melktips voor powervrouwen

Wéér die lastige koe die moeilijk doet bij het aansluiten van de melkklaauw. Pijn in de schouders na langere tijd melken of een koe met mastitis in de melkput. Wellicht herkenbare situaties die het melken niet altijd even leuk of soms zelfs onveilig maken. Melkwinningsadviseur Johan Grolleman en uiergezondheidsspecialist Sofie Piepers geven praktische tips, zodat het melken een fluitje van een cent wordt.

TEKST ANNELIES DEBERGH

1 WAT IS DE BESTE HOUDING VOOR HET MELKEN?

De melkstal moet op de melker zijn afgestemd. De gemiddelde vrouw is kleiner dan de gemiddelde man en daarom zou elke melkveehouder bij de bouw van een nieuwe melkstal een beweegbare putvloer moeten overwegen. Er bestaan richtlijnen voor een juiste en aangepaste putdiepte. Voor een vrouw moet de put al snel vijf tot tien centimeter minder diep zijn dan voor een man, zodat zij niet boven haar macht hoeft te werken. Wanneer je boven je macht werkt, wordt elk gewicht ongeveer dubbel zo zwaar.

Ook moet je erop letten dat je beide armen gelijk belast bij het behandelen van een koe of het aanslui-

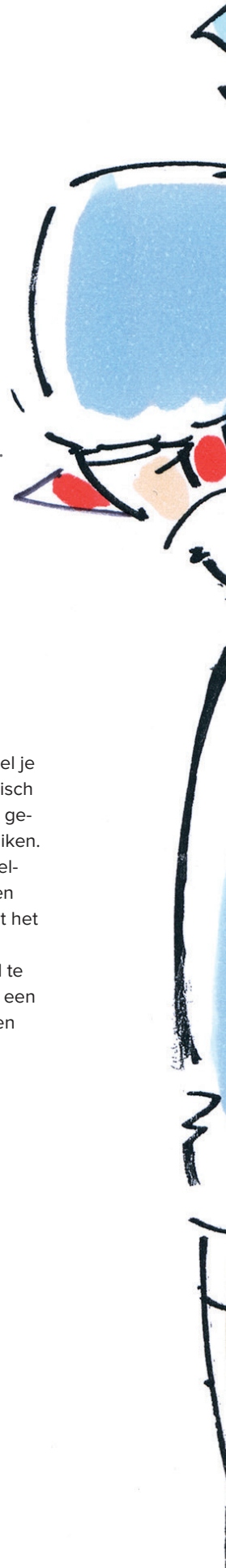
ten van een melkstal. In de visgraatmelkstal wissel je het gebruik van de linker- of rechterarm automatisch af. In de zij-aan-zijmelkstal of draaimelkstal is het gevaarlijker om voortdurend dezelfde arm te gebruiken. Het is dus goed om erop te letten dat je dan regelmatig van arm wisselt. Tot slot moeten de heup en schouder zo veel mogelijk in één lijn zitten, zodat het werkgebied tussen heup en schouder valt. Het melken is zo zonder problemen twee uur vol te houden. Bij langere melkbeurten is het goed om een kwartiertje pauze in te lassen. Even rust nemen en koffie drinken, die tijd win je zo weer terug.

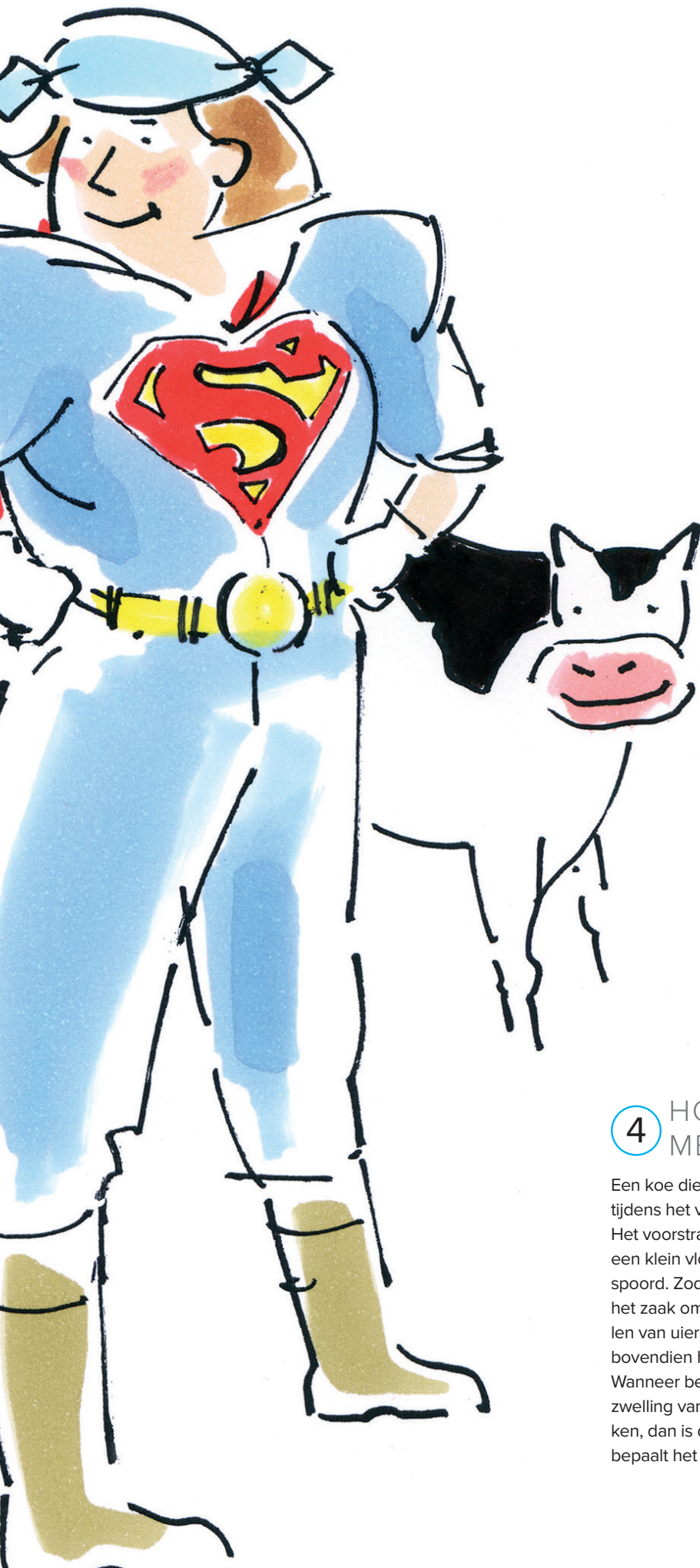
2 WAT DOE JE MET ZWARE MELKKLAUWEN?

Als de diepte van de putvloer goed is aangepast aan de melker, zou het gewicht van de melkklaauw in principe geen bezwaar meer mogen vormen. Natuurlijk bestaan op de markt zware en lichte melkklaauwen. Het gewicht kan enorm variëren en gaat van 3,5 tot 1,65 kilo. Wie toch een lichtere melkklaauw wil, mag niet klakkeloos zaken aanpassen. Het is zaak om goed te kijken wat je doet. Stalen bekertjes versus kunststof bekertjes kan een verschil uitmaken in gewicht, maar vaak hangt de keuze voor een

bepaalde beker samen met de soort tepelvoering. De combinatie van tepelvoering en beker is belangrijk en moet kloppen. Het geheel moet ook overeenstemmen met de afstelling van de melkmachine.

In de visgraatmelkstal kunnen melkklaauwgeleiders het gewicht van de melkklaauw helpen dragen. Maar daar moet de melker vervolgens wel echt gebruik van maken. Het is in elk geval nuttig om voor de aanpak van te zware melkklaauwen de melkmachinedealer te raadplegen.

3 HOE KUN JE EEN KOE JUIST VOORBEHANDELEN?

Voorbehandelen dient twee doelen. Het eerste is het reinigen van de spenen, het tweede en belangrijkste punt is het bevorderen van het melkproces door het voorstralen of het handmatig wegmelken van de eerste stralen melk. Het voorbehandelen moet altijd op dezelfde manier gebeuren.

Een goede volgorde is om koeien voor te stralen en dan de spenen met een droge doek schoon te vegen. De spenen moeten intensief gereinigd worden met telkens een doek per koe. Dat kan met papieren wegwerpdoeken of katoenen uierdoeken die na het melken in de kookwas gaan. Als de spenen bij droog reinigen onvoldoende schoon zijn, dan kan een voorschuijproduct in een schuimbeker helpen. Per koe is ongeveer 10 tot 15 seconden nodig voor het voorbehandelen. Een goede richtlijn is om telkens vier, maximaal vijf koeien één voor één intensief voor te behandelen en na de vierde of vijfde koe weer bij de eerste te beginnen met het aansluiten van de melkkauwen.

Het streven is dat de spenen bij het aansluiten van de melkkauw volgeschoten zijn met melk. Op die manier laat de koe haar melk vlot schieten. Het doel is dat bij het einde van het melkproces ongeveer 95 procent van de koeien goed is uitgemolken.

4 HOE HERKEN JE EEN KOE MET UIERONTSTEKING?

Een koe die uierontsteking of mastitis heeft, haal je er meestal uit tijdens het voorbehandelen en met name tijdens het voorstralen. Het voorstralen is om meerdere redenen nuttig. Zelfs een koe met een klein vlokje in de melk kan bij het voorstralen worden opgespoord. Zodra de melk om de een of andere manier afwijkend lijkt, is het zaak om in te grijpen. Vaak kunnen op die manier ergere gevallen van uierontsteking vermeden worden. De kans op genezing is bovendien het grootst bij snel en vroeg ingrijpen.

Wanneer behalve afwijkende melk ook sprake is van roodheid en zwelling van het uierkwartier en als de koe zich moeilijker laat melken, dan is de ontsteking al verder gevorderd. Het type ontsteking bepaalt het type behandeling. Bij twijfel kun je de dierenarts bellen.

5 HOE GA JE OM MET EEN LASTIGE KOE?

In een zij-aan-zijmelkstal bestaan er over het algemeen weinig problemen met lastige koeien. Koeien die toch raak willen schoppen, komen hard tegen de achterste buis aan en stoppen met schoppen. Meestal kan een beugel opzetten op het heupgewricht van de koe al helpen om een lastige koe beter te benaderen. Ook bij lastige koeien is het belangrijk om de rust te behouden. De beste manier om een koe te benaderen is er rustig mee omgaan. Als het aantal lastige koeien oploopt, kun je je afvragen of er meer aan de hand is. Zeker wanneer het percentage lastige koeien meer dan tien procent bedraagt, is er iets fout en is er sprake van een bedrijfsprobleem. Een foute afstelling van de melkmachine of zwerfstrom zijn mogelijke oorzaken van grotere aantallen lastige melkkoeien.

6 WAT DOE JE TEGEN VLIEGEN IN DE MELKPUT?

Een goede raad is om al vroeg in het voorjaar te beginnen met het bestrijden van vliegen bij de melkkoeien. Vliegen bestrijden kan met aangepaste insecticiden op de rug van de dieren of bijvoorbeeld met behulp van speciale oorflappen met insecticide. Een complete behandeling omvat ook het behandelen van de mest in de mestkelder om de larven van de vliegen te doden en het proces van vermenigvuldiging te doorbreken. Zodra de eerste vliegen er zijn, is het raadzaam om met het bestrijden ervan te starten. Wie te laat

begint met vliegenbestrijding raakt van het vliegenprobleem in het hele vliegenseizoen nog amper af. Door de koeien op tijd op te halen uit de weide en even in de stal te laten rusten voor het melken begint, krijgen de vliegen de kans om voor het melken bloed te prikken en is de last tijdens het melken kleiner.

Een ander hulpmiddel is het gebruik van een ventilator in de melkstal. Een kleine luchtbeweging in de melkstal is voldoende om de vliegen van de melkkoeien weg te houden.

7 WAT DOE JE AAN TIJDENS HET MELKEN?

Een melkersschort/melkersoverall en melkershandschoenen zijn erg nuttig om te dragen. Een schort of overall beschermt je tegen water en tegen vuil. Het gebruik van een melkersschort helpt je bovenkleding schoon en droog te houden. Bovendien zorgt een melkersschort ervoor dat je dicht bij de koe gaat staan tijdens het melken.

Door de schort ga je niet alleen dicht bij het werk staan. Goede melkersschorten zorgen er ook voor dat je heel wat nuttige zaken – zoals enkele extra uierdoeken of bijvoorbeeld een dipbeker – dicht bij de hand kunt houden. Sommige melkers maken gebruik van plastic mouwen over de bovenarm.

Zeker in het geval van een zij-aan-zijmel-

stal – waar door het contact met de achterbenen van de koeien kans is op extra bevuilding van de armen – is het gebruik van die plastic mouwen nuttig.

Melkershandschoenen maken het helemaal af. Deze handschoenen zijn aan te raden omdat ze makkelijker schoon zijn te houden dan de eigen handen. Zolang de handen droog zijn, is het risico op overdracht beperkt. Maar zeker bij het voorstralen bestaat de kans dat er, door contact met een besmette speenheid, bacteriën op de handen terechtkomen. Met handschoenen is er vrijwel geen kans op overdracht van die bacteriën. Zeker in het geval van infecties die door de melker kunnen worden overgedragen, zijn handschoenen nuttig.

8 HOE COMMUNICEER JE MET ANDERE MELKERS?

Een goede methode is het gebruik van een bord in de melkstal. In het geval van melkmeters kunnen veehouders ook alles in de computer registreren. Kleurcodes op de koeien en bandjes aan de poten zijn goede hulpmiddelen om voor elke melker duidelijk te maken welke koe behandeld of apart gemolken moet worden.

In elk geval is het nuttig om een protocol

op te stellen voor het melken. Een protocol zorgt ervoor dat iedereen op dezelfde manier aan de slag gaat in de melkput. Het is goed om vast te leggen hoe moet worden omgegaan met zieke koeien, te behandelen koeien of droogstaande koeien.

Een vast protocol vergemakkelijkt het melken en het verhindert bovendien de kans op fouten.

9 HOE MELK JE EEN ANTIBOTICAKOE?

De melk van een koe die recent met antibiotica is behandeld, moet apart worden gemolken. Hoe lang je een koe apart moet melken, hangt af van de wachttijd van de gebruikte producten. Wanneer sprake is van een hard en gezwollen uierkwartier, kan een kleine dosis van het melkstimulerend hormoon oxytocine helpen om het melken te bevorderen.

Na het melken van een antibioticakoe is het belangrijk om het melkstel goed te reinigen aan de binnenkant.

Door de melkklaauw goed te spoelen met water, spoel je de restjes antibiotica en ook de bacteriën weg uit de melkklaauw. Het spoelen kan met koud water, maar nog beter is warm water. Zeker wanneer de temperatuur richting 75 graden gaat, kunnen de bacteriën in de melkklaauw zeer goed worden gedood. Een schone melkklaauw verhindert ook de overdracht van bacteriën naar andere koeien. Alle probleemkoeien kun je ook in een groep tijdens het laatste rondje in de melkput melken.

10 HOE KOMEN DE KOEIEN VLOT DE MELKPUT BINNEN?

Een opdrijfhek is een hek dat de kudde koeien richting de melkput stuurt en zo een vlot koeverkeer naar de melkput stimuleert. Net als bij de melkrobot is het ook in de wachtruimte noodzakelijk om zo min mogelijk koeien op te halen. Als je eenmaal koeien ophaalt, moet je ze altijd blijven halen. Het is beter om ze van meet af aan een goede gewoonte te leren en de koeien de tijd te geven om aan het opdrijfhek te wennen. Het is niet nodig om meteen vanaf de eerste druk op de knop ook nog zelf

de wachtruimte in te gaan. Laat het opdrijfhek zijn werk doen en begin bijvoorbeeld al de eerste koeien voor te behandelen terwijl de rest van de rij nog binnenkomt. Geduld en rust in de melkput zijn goede deugden. Benader koeien altijd in alle rust. Als de stress er bij koeien in is geraakt, is dat weer moeilijk af te leren. De snelheid van het binnenkomen bepaalt ook de snelheid van het melken. Voldoende rust in de melkput is het belangrijkste om het melken zo vlot mogelijk te laten verlopen.

11 HOE EN WANNEER REINIG JE DE MELKSTAL GOED?

Bij elke melkbeurt is het noodzakelijk om alle melk- en mestresten van de melkklauwen en de melkslangen te verwijderen. De bedoeling is dat alle basisapparatuur na het melken schoon wordt gespoten met water tot alle apparatuur ook echt weer brandschoon is.

De ruimte waar de melker zelf aan het werk is, moet dus eigenlijk elke melkbeurt volledig en grondig gereinigd worden. De rest van de melkput kan in grote

lijnen schoon worden gemaakt. Normaal vergt het grof reinigen van de melkstand zelf wat minder tijd dan het centrale deel van de melkput.

Een grondige reinigingsbeurt hoeft wat minder vaak te gebeuren. Daarbij worden alle leidingen en muren grondig onder handen genomen. Een grondige reinigingsbeurt volgt op eigen initiatief en naargelang de voorkeur van de veehouder.

